

Türkiye ve İzmir Vergi Rekortmenlerini Belirledi....

Nesrin YARDIMCI SARICAY

Ülkemizde uzun yıllardan bu yana vergi gelirleri devlet bütçesinin en önemli gelir kalemini oluşturmuştur ve uzun bir süre daha oluşturmaya devam edecek gibi görünmektedir.

2007 yılı sonu itibariyle ülkemiz dış borç miktarı 247,2 milyar Dolar olup elde edilen vergi gelirin büyük bir kısmı dış borçların faizlerini ödemeye gitmektedir. Bu durumun ise; ülkemizde vergi mükelleflerinde vergi ödemeye karşı bir direnç oluşturduğu açıktır.

Bunun yanı sıra; yüksek vergi oranları ve mevzuatta sık sık gündeme gelen değişiklikler ile vergi idaresi-mükellef ilişkilerinin henüz istenilen seviyede olmaması da vergi ödemeyi “bir külfet” olmaktan çıkaramamaktadır. Ancak; tüm bu faktörleri bir kenara bırakırsak; ortada bir gerçek vardır ve bu gerçek “vergi ödememenin kutsal olduğu” gerçeğidir.

Ülkemizde kayıt dışı ekonominin varlığı da acı bir gerçek olmakla birlikte; bu yanı sıra ortak olmayan dürüst vergi mükelleflerini de kutlamak gerekmektedir. Ancak; dürüst mükellefleri yalnızca kutlamanın bir şey ifade etmediğinin bilincinde olan Mali İdarenin ülkemizde vergi mükelleflerinin sayısını arttırmaya ve kayıt dışı ekonomiyi önlemeye yönelik bir çok çalışma içerisinde olduğu bilinmektedir.

Ülkemizde; son 5 yılda toplam mükellef sayısında 404 bin 507 adet azalma meydana gelmiştir. 5 yıl önce 6 milyon 493 bin 921 olan gelir, KDV, kurumlar, gayrimenkul sermaye iradı ve basit usule tabi mükellef sayısının, 5 yıl sonra 6 milyon 89 bin 414'e gerilemiş olduğu görülmektedir. Oysa ülkemizde son 5 yılda nüfus, 66,8 milyondan 70,6 milyona çıkmıştır. Diğer bir deyişle; ülkemizde nüfus artmıştır ama mükellef sayısı artmamıştır.

Aşağıda; merkezi yönetim bütçe gerçekleştirmeleri ve vergi gelirleri konusunda değerlendirmeler yapılmıştır. Buna göre; Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleştirmeleri ve Bütçe Gerçekleştirmelerine İlişkin Oranlar 2004, 2005, 2006 ve 2007 yıllarını kapsayacak şekilde değerlendirilmiştir.

Bu noktada; (Çizelge 1) 2004 yılında 152.092.573 bin YTL. olan harcamalar 2007 yılında 203.500.684 bin YTL'ye yükselmiştir. Faiz harcamalarına bakıldığında ise; 56.491.351 bin YTL. olan faiz harcamalarının 2007 yılına gelindiğinde 48.731.615 bin YTL. olduğu görülmektedir.

Öte yandan; 2004 yılında sağlanan toplam 122.919.253 bin YTL'nin 100.342.144 bin YTL. sinin vergi gelirlerinden oluştuğu, 2007 yılında elde edilen 189.617.246 bin

AR&GE BÜLTEN 2008 NİSAN – EKONOMİ

YTL'lik gelirin 152.831.736 bin YTL. sinin vergi gelirlerinden sağlandığı görülmektedir.

Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Oranlar dikkate alındığında ise; bütçe gelirlerinin bütçe giderlerini karşılama oranının 2004 yılında %81 olduğu, 2007 yılında ise bu oranının %93,2'ye yükseldiği gözlenmektedir.

Öte yandan; faiz giderlerinin bütçe gelirlerine oranı %46 iken bu rakamın 2005 yılında %29,9, 2006 yılında %26,5 olduğu, ancak 2007 yılında %25,7'ye düştüğü görülmektedir.

Bu rakamlar 2004 yılından bu yana farklı kalemlerden sağlanan bütçe gelirlerinin 2006 yılına kadar bütçe giderlerini artmakta olan bir trend ile karşıladığı ancak; 2007 yılında sağlanan bütçe gelirleri ile nispeten daha az bir giderin karşılandığını göstermektedir.

Çizelge 1'in faiz gideri/vergi geliri kalemini değerlendirdiğimizde ise; 2004 yılında vergi gelirinin %56,3' ünün faiz giderine gittiği görülmektedir. Bu rakamın 2005 yılında %38,2' ye düştüğü, 2006 yılında bu oranın %33,4 olarak gerçekleştiği, 2007 yılına gelindiğinde ise bu rakamın %32 olduğu görülmektedir.

Faiz gideri/vergi kalemi oranının giderek azalmakta olması ülkemiz adına sevindirici bir gelişme olup vergi mükelleflerinin vergiye karşı dirençlerinin de nispeten düşmesine neden olabilecek bir gelişme olarak değerlendirilmelidir.

Çizelge: 1 Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri, Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Oranlar(%)

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri (Bin YTL)	2004	2005	2006	2007
Harcamalar	152.092.573	159.686.603	178.126.033	203.500.684
Faiz Harcamaları	56.491.351	45.679.830	45.962.709	48.731.615
Gelirler	122.919.253	152.783.763	173.483.430	189.617.246
Vergi Gelirleri	100.342.144	119.627.198	137.480.292	152.831.736
Bütçe Dengesi	-29.173.320	-6.902.839	-4.642.603	-13.883.438
Faiz Dışı Denge (K. H. Bülteni)	27.318.031	38.776.991	41.320.106	34.848.177
Nakit Dengesi	-31.623.633	-9.310.065	-5.540.948	-13.651.048
Faiz Dışı Denge (Program Tanımlı)	21.934.000	24.092.000	33.466.000	21.661.000
Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Oranlar %	2004	2005	2006	2007
Bütçe Gel. Bütçe Gid. Karşılama Or. %	80,8	95,7	97,4	93,2
Faiz Gideri / Bütçe Gelirleri %	46,0	29,9	26,5	25,7
Faiz Gideri / Bütçe Giderleri %	37,1	28,6	25,8	23,9
Faiz Gideri / Vergi Geliri %	56,3	38,2	33,4	31,9
Harcamanın Başlangıç Ödeneğine Oranı %	-	-	100,5	99,3
Bütçe Gelirlerinin Bütçe Hedefine Oranı %	-	-	106,9	100,8

Kaynak: Maliye Bakanlığı

AR&GE BÜLTEN 2008 NİSAN – EKONOMİ

Çizelge: 2'de 2000 yılından itibaren vergi gelirleri içerisinde faiz giderlerinin oranına ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır. Buna göre; 2000 yılında vergi gelirlerinin %69'u faiz giderlerine harcanmıştır. 2001 ve 2002 yıllarında ise; ekonomik krizlerin de etkisi ile adeta bir hüsrana yaşanmıştır. Nitekim; 2001 yılında bu oran %94, 2002 yılında ise %86 seviyesine tırmanmıştır.

Öte yandan; 2003 yılında nisbi bir iyileşme görülmüş, 2004 yılından itibaren de faiz giderlerinin vergi gelirleri içerisindeki oranı ciddi oranda azalma göstermiştir. 2006 yılında bu rakamın %33, 2007 de %32 ve 2008 yılı Şubat ayında ise % 31 seviyesinde gerçekleştiği gözlenmektedir.

Çizelge: 2 Faiz Giderleri/ Vergi Gelirleri (Bin YTL)

Faiz Giderleri / Vergi Gelirleri (Bin YTL)			
Gerçekleşme			
Yıl	Faiz Giderleri	Vergi Gelirleri	Oran (%)
2000	20.424.102	29.495.182	69,25
2001	41.037.817	43.614.713	94,09
2002	51.727.610	60.204.529	85,92
2003	58.527.012	82.484.442	70,96
2004	56.491.351	100.342.144	56,30
2005	45.679.830	119.627.198	38,19
2006	45.962.709	137.480.292	33,43
2007	48.731.615	152.831.736	31,89
2008 (Şubat)	8.997.505	29.335.536	30,67

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Yukarıda da belirttiğimiz gibi; ülkemizde, vergi gelirleri içerisinde faiz giderlerine ayrılan pay düştükçe mükelleflerin vergiye karşı olan dirençlerinin de azalacağı bir gerçektir.

Bilindiği gibi; ülkemizde her yıl mükellefler bir önceki yıla ait faaliyetlerinden doğan gelirlerini beyan etmekte ve beyannamelerini Maliye Bakanlığı'na sunmaktadırlar. Vergi mükelleflerinin, 2007 Takvim yılı faaliyetlerinden doğan gelirlerine ilişkin beyannameleri de 25 Mart 2008 günü Maliye Bakanlığı'nın ilgili kurumlarına verilmiştir.

Maliye Bakanlığı; kurumlarına iletilen Yıllık Gelir Vergisi Beyannamelerini dikkate alarak kimlerin en fazla vergiyi ödediğini tespit etmiş ve isimlerini açıklamak istemeyenler dışındaki tüm mükelleflerin isimlerini kamuoyuna duyurmuştur.

2008 yılı Mart ayı beyannameleri dikkate alındığında; Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından yapılan açıklamalara göre; 2007 yılında ilk 30' a giren mükelleflerin 27'si İstanbul'da, 2'si Ankara'da 1'i ise Kahramanmaraş'ta faaliyet gösteren mükelleflerden oluşmuştur.

Buna göre; Aydın Doğan 10 milyon 454 bin 56 YTL vergi ile İstanbul'dan sonra Türkiye'nin de gelir vergisi rekortmeni olmuştur. Aydın Doğan'ı 10 milyon 67 bin 363 YTL'lik vergi ile Hüsnü Özyeğin izlemiş, Kazım Türker ise; 9 milyon 676 bin 802 YTL'lik vergi ile Türkiye'nin en fazla gelir vergisi ödeyen üçüncü ismi olmuştur.

AR&GE BÜLTEN 2008 NİSAN – EKONOMİ

Beyan ettiği gelire karşılık 7 milyon 235 bin 311 YTL vergi tahakkuk ettirilen Semahat Arsel dördüncü, 7 milyon 72 bin 990 YTL vergi ile Rahmi Koç beşinci, 6 milyon 816 bin 846 YTL vergi ile İsmail Tarman ise altıncı olmuştur.

Türkiye'nin, en fazla gelir vergisi ödeyecekler listesinin 7 ve 8. sıralarında bulunan kişiler, isimlerinin gizli tutulmasını istemiştir.

Mustafa Koç dokuz, Murat Ülker ise onuncu olmuştur. Tahakkuk edilen vergiler beyan edilen gelir üzerinden hesaplandığı için; beyan ettiği gelir karşılığında Mustafa Koç'a 4 milyon 518 bin 882 YTL, Murat Ülker'e ise 4 milyon 512 bin 122 YTL vergi tahakkuk ettirildiği belirtilmiştir.

KİPAŞ Holding Yönetim Kurulu Başkanı olan Öksüz, ödeyeceği 3 milyon 910 bin 315 YTL'lik vergi ile rekortmenler listesinin 15'inci sırasında yer almıştır.

Listeye giren vergi mükelleflerinin vergi tabi gelirlerinin 2007 yılı için genellikle menkul ve gayri menkul sermaye iradı olduğu belirtilmiştir. Buna göre; 2007 yılı gelirleri içerisinde mükellefler tarafından verilen beyannameler sonucunda; Türkiye genelinde en fazla vergi ödemesi öngörülen mükelleflerin isimleri çizelge: 3'de yer almaktadır.

Çizelge:3 Mükellef İsmi, Tahakkuk Eden Vergi

Mükellef İsmi	Tahakkuk Eden Vergi
Aydın Doğan	10.454.056
Hüsnü Özyeğin	10.067.363
Kazım Türker	9.676.802
Semahat Sevim Arsel	7.235.311
Mustafa Rahmi Koç	7.072.990
İsmail Tarman	6.816.846
Açıklanmasını istemedi	6.436.611
Açıklanmasını istemedi	4.853.577
Mustafa Vehbi Koç	4.518.575
Murat Ülker	4.512.122
Fevzi Bülent Özyaydınlı	4.505.329
Erdoğan Demirören	4.473.230
Turgay Ciner	4.087.742
Açıklanmasını istemedi	3.933.229
Mehmet Hanefi Öksüz	3.910.315
Ahsen Özokur	3.817.479
Şevket Sabancı	3.745.850
Demir Sabancı	3.744.971
Mehmet Ömer Koç	3.660.097
Açıklanmasını istemedi	3.548.201
Ömer Sabancı	3.517.374
Ahmet Pekin	3.508.654

AR&GE BÜLTEN 2008 NİSAN – EKONOMİ

Demet Çetindoğan	3.452.988
Açıklanmasını istemedi	3.350.861
Serra Sabancı	3.310.954
Fatma Rezan Hasoğlu	3.275.775
Açıklanmasını istemedi	3.259.478
Mehmet Sinan Dereli	3.255.174
Suzan Sabancı Dinçer	3.200.957
Yıldırım Ali Koç	3.187.703

Kaynak: Hürriyet Gazetesi

İzmir Vergi Dairesi kayıtlarına göre; İzmir’ de 2007 yılında 164.476 adet beyanname alınmıştır. Beyan edilen toplam Gelir Vergisi Matrahı aynı yıl için 1.525.266.268 YTL. olup tahakkuk eden Gelir Vergisi miktarı 374.958.104 YTL. olarak belirlenmiştir.

İzmir’de 2007 yılında beyan edilen ortalama gelir vergisi matrahı 9.273,49 YTL. olup tahakkuk eden Gelir Vergisi ortalaması ise 2.279,71 YTL. olarak gerçekleşmiştir.

İzmir Vergi Dairesi verilerine göre; bir önceki yıla göre beyanname sayısında %0,7 beyan edilen toplam gelir vergisi matrahında %18,42, tahakkuk eden gelir vergisinde %14,25 ve beyan edilen ortalama gelir vergisi matrahında %17,59 oranında artış kaydedilmiştir.

Alınan;

- 164.476 beyannamenin 48.336 adedi sadece G.Menkul Sermaye İradına ilişkin olarak verilen beyannameleri,
- 116.140 adedi ise diğer kazanç unsurlarını içeren beyannameleri kapsamaktadır.

Öte yandan alınan beyannamelerin 126.797 adedi İzmir Vergi Dairelerine elektronik ortamda gönderilmiştir. Elektronik ortamda gönderilen beyannamelerin;

- 12.182 adedi sadece G.Menkul Sermaye İradını,
- 114.615 adedi ise diğer kazanç unsurlarını içeren beyannamelerdir.

Bu veriler ışığında e-beyanname oranı (sadece G.Menkul sermaye İradını içeren beyannameler hariç) %98,69 alınan toplam beyanname sayısı bakımından %77,1 olarak hesaplanmaktadır. Toplam beyanname sayısı dikkate alındığında; bu oran bir önceki yıl verilen beyannameler bakımından %65,30’U 2005 yılına ilişkin olup 2006 yılında verilen beyannameler bakımından ise %53,91 düzeyindedir.

İzmir’de 2007 yılı için gelirleri sadece gayri menkul sermaye iradından oluşan mükellefler tarafından verilen gelir vergisi beyanname adedi 48.336’dır. Beyan edilen toplam Gelir Vergisi matrahı ise; 394.783.360 YTL. dir. Gayri menkul sermaye iradı nedeniyle verilen matraha tahakkuk eden Gelir Vergisi miktarı ise 92.995.230 YTL. dir.

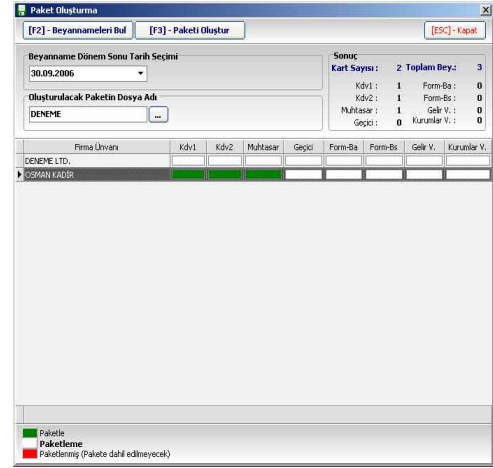
Gelirleri yalnızca; kira gelirini içeren mükelleflere ait beyannamelerin 12.182 adedi elektronik ortamda alınmıştır. Bu rakam kira geliri sahibi mükelleflerden alınan toplam beyanname sayısının % 25,2 lik kısmını içermektedir.

İzmir’de Basit Usule Tabi mükelleflerin gelir vergisi beyanları konusunda İzmir Vergi Dairesi kayıtları dikkate alındığında; basit usule tabi mükelleflerden alınan beyanname sayısının 28.036 olduğu görülmektedir.

Bu kapsamda beyan edilen toplam gelir vergisi matrahı 2007 yılı için 86.237.171 YTL., beyan edilen ortalama gelir vergisi matrahı ise 3.075,94 YTL. olarak gerçekleşmiştir.

Basit Usule tabi mükelleflerinin İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı’na ilettiği 2007 yılına ilişkin 28.036 adet gelir vergisi beyannamesinin 21.654 adedi elektronik ortamda iletilmiştir.

Diğer bir deyişle; İzmir’de basit usule tabi mükelleflerin %77,24’ü beyannamelerini elektronik ortamda iletmıştır. İzmir’de İl geneli bakımından 2007 dönemi Gelir Vergisi Tahakkuk tutarı sıralamasında yer alan ilk 10 mükellefe ait bilgiler Çizelge: 4’te yer almaktadır. (Bu sıralamada beyanı sadece gayri menkul sermaye iradından ibaret olan mükellefler hariç tutulmuştur.)

Çizelge: 4 İl Geneli Bakımından 2007 Dönemi Gelir Vergisi Tahakkuk Tutarı Sıralamasında Yer Alan İlk 10 Mükellefe Ait Bilgiler (Beyanı Sadece G.M.S.İ.den İbaret Olanlar Hariç) (YTL)

Sıra No (2007)	Adı Soyadı	Sıra No (2006)	Beyan Edilen Vergiye Tabi Gelir (Matrah)	Hesaplanan (Tahakkuk Eden) Vergi
1	LUCİEN ARKAS	1	8.008.507,62	2.797.832,67
2	SALİH RECEP İŞGÖREN	2	6.356.859,22	2.219.755,73
3	FİLİZ YILMAZ	-	4.536.215,76	1.582.530,52
4	NAİL ÖZKARDEŞ	4	4.203.679,08	1.466.142,68
5	BERNARD LUCİEN MARIE ARCAS	6	4.200.903,70	1.465.171,30
6	İsminin açıklanmasını istememiştir.	X	3.789.869,45	1.321.309,31
7	HASAN DENZİKURDU	13	3.199.604,95	1.114.716,73

AR&GE BÜLTEN 2008 NİSAN – EKONOMİ

8	TÜRKAN BALTALI	16	2.999.084,59	1.044.534,61
9	SEVİNÇ İZMİROĞLU	12	2.899.482,98	1.009.674,04
10	İsminin açıklanmasını istememiştir.	X	2.362.030,03	821.565,51

Kaynak: İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı.

İl geneli açısından 2007 döneminde kira geliri beyanına göre Gelir Vergisi tahakkuk tutarı sıralamasında yer alan ilk 10 mükellefe ait bilgiler ise çizelge 5'te gösterilmiştir.

Çizelge: 5 İl Geneli Bakımından 2007 Dönemi G.M.S.İ (Kira Geliri) Beyanına Göre Gelir Vergisi Tahakkuk Tutarı Sıralamasında Yer Alan İlk 10 Mükellefe Ait Bilgiler (YTL)

Sıra (2007)	Adı Soyadı	Beyan Edilen Vergiye Tabi Gelir (Matrah)	Hesaplanan (Tahakkuk Eden) Vergi
1	İsminin açıklanmasını istememiştir.	1.374.626,12	475.974,14
2	ALİ DÖNMEZ BOYALI	1.185.351,48	409.728,02
3	AZİZ KOCAOĞLU	863.222,47	296.982,86
4	İsminin açıklanmasını istememiştir.	745.530,00	255.790,50
5	MELİH TUNCA Y	695.243,75	238.190,31
6	YILMAZ ÖZYÜNCÜ	660.938,36	226.183,43
7	HASAN HÜSEYİN PEHLİVANLAR	627.076,57	214.331,80
8	MUSTAFA ÇOLAKOĞLU	578.972,47	197.495,36
9	İRFAN KEMEROĞLU	533.373,74	181.535,81
10	SÜLEYMAN TAŞTEKİN	533.252,81	181.493,48

Kaynak: İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı

İzmir geneli açısından değerlendirmememizi yaptıktan sonra; İzmir'de bazı meslek grupları içerisinde Gelir Vergisi açısından ilk 5' e giren mükellefleri belirtmekte de yarar görülmektedir. Buna göre; avukatlara ilişkin sıralama çizelge:6'da yer almaktadır.

Çizelge:6 İzmir'de En Çok Vergi Ödeyen İlk 5 Avukat

Sıra No	Adı Soyadı	Tahakkuk Eden Vergi (YTL)
1	Hasan Bumin ANAL	469.700,85
2	Abdurrahman ŞENOL	402.047,51
3	Ahmet Nuri ÇAĞIRAL	256.606,32
4	Muharrem Etem POSTACIOĞLU	242.821,12
5	Suat SERT	214.116,92

Kaynak: İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı

2007 Vergilendirme döneminde tahakkuk eden gelir vergileri bakımından İzmir genelinde ilk 5'i oluşturan yeminli mali müşavirler listesine ise çizelge: 7'de yer verilmiştir.

Çizelge:7 İzmir’de En Çok Vergi Ödeyen Yeminli Mali Müşavir

SIRA NO	ADI SOYADI	TAHAKKUK EDEN VERGİ (YTL)
1	Turan ÖZTÜRK	295.441,74
2	Murat Cahit KOĞACIOĞLU	168.185,37
3	Asım GEZER	160.254,61
4	Mesut ÇIRAK	148.324,54
5	Reşat ÖZTÜRK	147.808,76

Kaynak: İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı

Çizelge 8’de ise; 2007 Vergilendirme döneminde tahakkuk eden gelir vergileri bakımından İzmir genelinde ilk 5’i oluşturan tıp doktorlarına ilişkin liste yer almaktadır.

Çizelge:8 İzmir’de En Çok Vergi Ödeyen Tıp Doktorları

SIRA NO	ADI SOYADI	TAHAKKUK EDEN VERGİ (YTL)
1	İsminin açıklanmasını istememiştir.	187.238,87
2	İsminin açıklanmasını istememiştir.	158.571,48
3	Mustafa Enis YETKİN	143.915,90
4	Ali TELLİ	141.746,69
5	Ali Reşat MORAL	127.009,42

Kaynak: İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı

KAYNAKLAR:

- <http://www.ntvmsnbc.com/news/441510.asp>
- <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/8675183.asp?m=1>
- <http://www.maliye.gov.tr>
- <http://www.izmirvdb.gov.tr/>